

ӘДЕБИЕТ

1. Чурилов А. А. Российский опыт внедрения мультимедийных проектов в образовательную среду // Молодой ученый. – 2013. – №5. – С. 412-414.
2. Завражин А. В. SMART и новые подходы в современном образовании.// Мир образования - образование в мире. – 2015. – №2. – С. 59-65.
3. e.edu.kz: Система электронного обучения [Электронный ресурс]. 2013. - Режим доступа: <https://e.edu.kz/index.html#about> .
4. Днепровская Н.В., Янковская Е.А., Шевцова И.В. Понятийные основы концепции смарт-образования // Открытое образование – 2015. – №6. – С. 43-51.

КРЕДИТТІК ОҚЫТУ ЖҮЙЕСІ – СТУДЕНТТЕРДІҢ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫ ҚАБЫРҒАСЫНДА БІЛІМ АЛУЫН ЖЕКЕ ЖОСПАРЛАУЫНА БЕРІЛІП ОТЫРҒАН МҮМКІНДІК

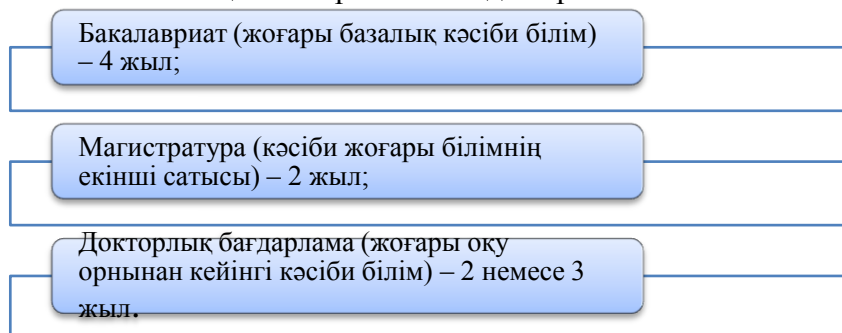
Н.Т. УТЕМЖАРОВА, Р.Қ. МАНАТБАЕВ, Э.М. ЗУЛЬБУХАРОВА, А.А. КУЙКАБАЕВА,
А.З. НУРМАХАНОВА
(Алматы қ., Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті)

Кеңес Одағының ыдырауы және жаңа тәуелсіз мемлекеттердің құрылуы жаңа білім жүйесінің дамуындағы ізденістерге әкелді. Әлемде танылған Батыс елдерінің экономикалық, әлеуметтік прогрестері Қазақстан үшін үлкен бағдар болды.

Қазақстандағы жоғары білімнің стратегиялық міндеттері ұлттық білім беру жүйесіндегі жетістіктерді сақтай отырып, оны әлемдік білім берудің ең озық үлгісімен сәйкестендіруге негізделеді. Еліміздегі білім беру жүйесі үлкен екі маңызды процесті жандандыруға бағытталған: ұлттық білім беруді жаңа арнаға салу және әлемдік білім кеңістігімен ықпалдасу.

Бүгінде Америка мен Батыс Еуропаның көптеген елдерінде кредиттік оқыту жүйесі қолданылады. Кредиттік жүйе алғаш рет Америка Құрама Штатында пайда болды. Оның негізін 1870 жылдары Гарвард университетінің Президенті, белгілі американдық білім қайраткері Чарльз Элиот салып, “кредит-сағат” ұғымын қоғамға енгізген болатын. Бұл жүйе алғашында пәндер көлемі жүйесінің шешуін өлшеуші “кредит-сағат” болып енгізілді. 1892 жылдан бастап “кредиттік-сағаттық” жүйенің екінші кезеңі басталып, осы кезде АҚШ-тың ұлттық білім комитеті университет, колледж, мектеп топтарын жақсарту мақсатында, оқу бағдарламаларын стандарттауда “кредит” ұғымын тек университет пен колледждерде ғана емес, сонымен қатар, орта мектептерде де енгізе бастады.

1999 жылы 19 маусымда жоғары білімнің бірыңғай құрылымын енгізу үшін Болон декларациясы қабылданған болатын. Оған 29 ел қол қойды. Осы кредиттік оқытудың ережелері Қазақстанда да жетілдіріліп келеді. Болон процесіне сәйкес, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі кәсіби білімнің сатылары 1-сызбада көрсетілген.

Сызба 1. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі кәсіби білімнің сатылары [1]

Елімізде 2007 жылы 15 тамызда “Білім туралы” жаңа Заң қабылданды. Осы Заңның 11 бабында білім жүйесі мәселелерінің бірі болып оқытуда жаңа технологияларды тиімді

пайдалану және енгізу, сонымен қатар, кредиттік, дистанциялық, ақпараттық-коммуникациялық оқыту уәсіби білімнің қоғамда және еңбек нарығында болып жатқан өзгерістер қажеттілігіне тез үйлесуге мүмкіндік туғызатыны атап көрсетілген. Қазақстан Республикасының “Білім туралы” Заңын іске асыру мақсатында № 66-шы “кредиттік оқыту технологиясы бойынша оқу процесін ұйымдастыру ережесі” әзірленген және бекітілген. Кредиттік оқу жүйесіне көшудегі басты мақсат – білім жүйесін әлемдік білім кеңістігімен кіріктіру және өндіріс пен нарықтық жағдайдың өзгеріп тұратын заманында кәсіби мамандардың әлемдік сұранысқа, бәсекеге қабілетті болуына мүмкіндік жасау болып табылады.

Кредиттік оқыту жүйесі – студенттердің жоғары оқу орны қабырғасында білім алуын жеке жоспарлауына беріліп отырған мүмкіндік. Ол білім берудің демократиялығымен сипатталып, әр студенттің жеке ерекшелігі мен қабілеттерін дамытуға жағдай жасайды. Жаңа жүйенің басты ерекшелігі – студенттердің білім кеңістігін қалыптастыру еркіндігі, яғни, жалпыға міндетті мемлекеттік білім стандарттарының мамандар дайындаудың сапасына қоятын талаптарға сәйкес, білім алудағы өзінің ерекшелігі мен қалауына сай қалыптастыра алады.

Кредиттік технологияға көшу студенттің дәстүрлі бағасы мен аудиториялық және аудиториядан тыс жұмыстарының орнына сынақ бірліктері жүйесін енгізуді көздейді. Сынақ бірліктерінің жүйесі шеберлік пен іскерлікті бағалаудың шартты бірліктерін нақтылауға мүмкіндік беретін механизм болып табылады (семинар, дәріс пен іс- тәжірбиелері, өзіндік жұмыстар мен аралық бақылаулар).

Сынақ бірлігі жүйесі жоғары оқу орындары шеңберінде шетел университеттерімен қарым-қатынастар жасау, үзіліссіз білім беру жүйесі арқылы білім нәтижелерін мақұлдау сынды оқу процесін ұйымдастырудың желілік емес түрін енгізу құралы ретінде пайдаланылады. Оның артықшылығы да осында.

Кредиттік оқыту жүйесі – оқу үрдісін ұйымдастыруда жаңа ізденістерге мүмкіндік ашып, «жалпыға ортақ білім» парадигмасынан «әркімге арналған білім» парадигмасына қадам жасатады [1].

Кредиттік оқыту жүйесінде оқу ісінің еңбекті қажет ету талаптары оқытылатын материалдың мөлшері бойынша жүзеге асады және ол кредит арқылы көрініс береді. Мұндай жағдайда әрбір пән мөлшері ерікті түрде анықталады, ал пәннің кредиттік бірлік есебі мемлекеттік жалпыға міндетті стандарт негізінде және осыған сәйкес типтік оқу жоспары бойынша жүзеге асады.

Кредиттік оқыту жүйесі бойынша оқу жылы қалыптасқан тәртіп бойынша 32 аптадан тұрады, ал оның 30-ы теориялық білім беруге, 2-еуі қорытынды бақылауға арналады. Оқу орнын академиялық кезеңдерге бөлу, практика мен демалыс мерзімінің ұзақтығын анықтау құқы жоғары оқу орнының өзіне берілген. Күндізгі оқу формасы бойынша, студенттердің демалысы жылына екі реттен кем болмайды, әрі қысқармайды. Оқу жылының басы – қалыптасқан дәстүр бойынша – 1 қыркүйек, ал академиялық кезең семестр болып табылады [1].

Қазақстандағы жоғары білімнің стратегиялық міндеттері ұлттық білім беру жүйесіндегі жетістіктерді сақтай отырып, оны әлемдік білім берудің ең озық үлгісімен сәйкестендіруге негізделеді.

Сынақ бірлігі жүйесі жоғары оқу орындары шеңберінде шетел университеттерімен қарым-қатынастар жасау, үзіліссіз білім беру жүйесі арқылы білім нәтижелерін мақұлдау сынды оқу процесін ұйымдастырудың желілік емес түрін енгізу құралы ретінде пайдаланылады. Оның артықшылығы да осында.

Кредиттік оқыту жүйесінде оқу ісінің еңбекті қажет ету талаптары оқытылатын материалдың мөлшері бойынша жүзеге асады және ол несие арқылы көрініс береді. Мұндай жағдайда әрбір пән мөлшері ерікті түрде анықталады, ал пәннің несиелік бірлік есебі мемлекеттік жалпыға міндетті стандарт негізінде және осыған сәйкес типтік оқу жоспары бойынша жүзеге асады.

ӘДЕБИЕТ

1. Қазақстан Республикасының “Білім туралы” № 319 Заңы. 2007 жылғы 27 шілдеде қабылданған.

ОЙЫНДЫҚ ЖОБАЛАУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУ ҮРДІСІНДЕ ҚОЛДАНЫЛУЫ

А.Ш. ШАЙМАРДАН

(Теміртау қ., Қарағанды мемлекеттік индустриялық университеті)

Қазіргі уақытта жоғары оқу орындарында мүмкіндіктерді пайдалана отырып оқытудың жаңа әдістері мен тәсілдерін, жаңа технологияны тиімді пайдалану, оқытуды жетілдіре түсу, студенттерді жеке тұлға ретінде қалыптастыру, олардың білім деңгейін халықаралық стандартқа сәйкестендіру – еңбасты бағыттардың бірі болып саналады.

Бакалаврлық білім беру мазмұны кең көлемді базалық кәсіптік даярлауды ұсынады және болашақ мамандардың іргелі пәндік білім алуларын қамтамасыз етеді. Бұл бакалавр-бітірушіні кәсіптік қызметтің жалпы интегралдық (пәнаралық) әдіснамасымен қамтамасыз етеді, болашақ мамандардың кәсіптік шығармашылығын дамытуға, өзіне-өзі білім беру қызметіндегі қажеттілікті қалыптастыруға бағытталуға тиіс [1].

Осы тұста оқу процесінде ойындық жобалау технологиясын қолдану мәселесі тиісті нәтижесін беріп отыр. Ойындық жобалау-оқу мен еңбек қатарындағы адам іс-әрекетінің ең бір негізгі түрі, біздің өмір сүруіміздегі ғажайып көрініс. Ойын іс-әрекеттің бір түрі. Ойын жағдаяттары негізінде қоғамдық тәжірибені қалыптастыруға болады, әрі оны меңгертуге бағытталған тәлім-тәрбие жүреді, әрі ойынның негізінде тәртіп шындалып, өзін-өзі реттеу мен жетілдіру жүзеге асырылады [2].

Ойындық жобалау – экономика мамандығында оқитын студенттер үшін қаржылық және стратегиялық менеджмент, маркетинг, басқаруды ұйымдастыру, логистика негіздері, кеден ісі, жобалау т.б. пәндерді қарқынды оқытуда қолданылатын көп тараған тәсілдердің бірі.

Бұл технологияны жүзеге асыру үшін сабаққа қатысушыларды топтарға бөледі, әр топ өз жобасын әзірлеумен айналысады, мысалы: басқару аппаратының жаңа ұйымдық құрылымы немесе жаңа корпоративтік принциптердің жобасын әзірлейді. Жоба тақырыбын негізінен студенттер өздері таңдайды. Алайда оқытушы бұл мәселені өздері шеше алмаған студенттерге жоба тақырыбының нұсқаларын ұсына алады. Бұл жағдайда тәжірибеде қолдануға пайдалы жоба әзірлеу ұсынылады [3].

Ойындық жобалау ойындық өзара іс-қимылдағы функциональдық-рөлдік позиция арқылы жүзеге асырылады. Бұл зерделенетін объектіні мүлдем басқа көзқарас тұрғысынан көруге мүмкіндік беретін айтарлықтай жоғары танымдық әсер болып табылады [4].

Функциональдық-рөлдік позиция ұйымдық-экономикалық жүйені ұжымдық жобалау қатысушыларының мақсаттары мен мүдделерінің жиынтығына негізделген. Сондықтан ойындық жобалау үрдісі өзіне жобаға қатысушылардың әр түрлі мүдделерінің келісілген тетіктерін қамтуы тиіс. Ойындық жобалау үрдісінің мәні және оның кез келген басқа да шешімдер әзірлеу үрдісінен (мысалы, пікірталас) айырмашылығы осында.

Ойындық жобалау жобалардың төмендегідей алуан түрін қамтуы мүмкін [5]:

- зерттеушілік;
- іздеушілік;
- шығармашылық (креативті);
- болжамдық;
- талдамалық.

Зерттеу жобасы. Студенттер алдына мынадай міндеттер қойылуы мүмкін:

- шешілуі қиын мәселелер бойынша менеджерлермен келіссөздер жүргізу;
- аталмыш мәселе бойынша ұжым мүшелерінің пікірлерін зерттеу мақсатында сұхбат